

Samverkansrutin avseende patienter utsatta för våld i nära relation

1 Hälsa- och sjukvårdens ansvar

Hälsa- och sjukvården inom Region Jämtland Härjedalen har till ansvar att identifiera och upptäcka våldsutsatta patienter som tar kontakt med vården. När en patient som är utsatt för våld i nära relation inkommer till hälsa- och sjukvården/identifieras av hälsa- och sjukvårdspersonalen ska patienten ges vård enligt gällande rutin med läkarundersökning, samtalskontakt och uppföljning. Läkarundersökningen ska kunna utgöra grund för ett rättsintyg. Eftersom hälsa- och sjukvårdens stöd inte alltid är tillräckligt för denna patientgrupps livssituation är det viktigt att även känna till nödvändiga samverkansaktörer och deras uppdrag för att patienten ska kunna få ett så bra omhändertagande som möjligt av samhället.

Om det är ett barn som blivit utsatt för våld eller omsorgssvikt har hälsa- och sjukvården ansvar för den medicinska utredningen, krisbearbetning samt barn- och ungdomspsykiatrisk behandling. Region Jämtland Härjedalen har särskilda rutiner avseende barn som far illa.

Hälsa- och sjukvården har ansvar för att läkarundersökningen av misshandlade patienter, oavsett kön eller könsidentitet, liksom dem som blivit utsatta för sexuella övergrepp sker enligt gällande rutiner och att de är noggrant genomförda så att de kan utgöra grund för rättsintyg. Region Jämtland Härjedalens personal ska uppmuntra patienter som är utsatta/blivit utsatta för våld i nära relation att själv göra en polisanmälan. Hälsa- och sjukvården får, med patientens samtycke, förvara underkläder som patienten haft på sig vid en våldtäkt. Underkläderna kan behövas vid en senare eventuell rättegång. Underkläderna förvaras i Region Jämtland Härjedalens sekretessrum i upp till två år om patienten ej gjort en polisanmälan. Har en polisanmälan gjort ansvarar polisen för allt bevismaterial.

När det framkommit att en patient är utsatt för våld i nära relation ska alltid frågan ställas om minderåriga barn finns i hemmet. Om patienten nekar till våldsutsatthet och du som personal ändå misstänker att våld förekommer ska frågan om minderåriga barn finns i hemmet ställas. Region Jämtland Härjedalen har särskilda rutiner avseende patienter utsatta för våld i nära relationer. Se rubriken Rutiner och riktlinjer sist i dokumentet.

Om det är så att det förekommer våld i hemmet och det även finns minderåriga barn be gärna föräldern berätta om hur barnet mår och om hon/han känner till om även barnet blir fysiskt misshandlat och/eller utsatt för sexuella övergrepp.

Hälso- och sjukvårdspersonal och tandvårdspersonal är skyldiga att upprätta en orosanmälan till socialtjänsten enligt SoL kap 14 § 1. Om du ringer enbart för att rådfråga socialtjänsten i den kommun där barnet är folkbokfört så är rekommendationen att vara anonym. Näst sist i detta dokument finns viktiga kontaktuppgifter.

2 Samverkan med kommunernas socialtjänst

Socialnämnden har enligt 5 kap. 11 § andra stycket SoL ett ansvar för att särskilt beakta att kvinnor som varit våldsutsatta kan vara i behov av stöd och hjälp. Med stöd och hjälp avses exempelvis ekonomiskt bistånd, kontaktperson, skyddat boende, stödjande samtal, hjälp med att söka efter ny bostad och förmedling av kontakter med andra myndigheter och frivilligorganisationer.

2.1 Vid akuta situationer

I akuta situationer ska socialtjänsten kunna erbjuda den våldsutsatta kvinnan eller mannen tillfälligt boende, råd och stöd mm och ekonomiskt bistånd. Flickor och pojkar som misstänks fara illa och är i behov av akuta insatser från socialtjänsten utanför kontorstid ska hanteras genom social beredskap.

Region Jämtland Härjedalens personal kontaktar Social beredskap vid behov av akuta insatser från socialtjänsten utanför kontorstid. Det gäller både barn och ungdomar som kan antas fara illa och är i behov av akuta insatser från socialtjänsten liksom vid akuta situationer som rör kvinnor och män som utsatts för våld i en nära relation.

Social beredskap nås via:

Polisen: 114 14

SOS Alarm: 112

Social beredskap gäller under vardagar mellan 17:00-08:00 samt under helger. Dag före helgdag inträder social beredskap kl 15:00.

2.2 Vid situationer som ej är akuta

Region Jämtland Härjedalen bör tillsammans med aktuell kommun upprätta en samordnad individuell plan när patienten som är utsatt för våld i nära relation har behov av insatser från både hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Patienten måste samtycka till att planen upprättas. Av planen ska det framgå:

- Vilka insatser som behövs,
- Vilka insatser respektive huvudman ska svara för,
- Vilka åtgärder som vidtas av någon annan än hälso- och sjukvården i Region Jämtland Härjedalen eller kommunen
- Vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen.

Lag (2009:979) samt SOSFS 2014:4

Samverkansdokument mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län avseende individuell planering mellan Region Jämtland Härjedalens hälso- och sjukvård och kommunernas socialtjänst:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/14593>

När det gäller vuxna kvinnor och män utsatta för våld i nära relation ska socialtjänsten, om den våldsutsatta vill, utreda bland annat:

- Behovet av stöd och hjälp akut
- Våldets karaktär och omfattning
- Våldets konsekvenser för den våldsutsatta
- Hur den våldsutsatta hanterar sin situation
- Hur den våldsutsattas nätverk ser ut
- Om den våldsutsatta behöver stöd i sitt föräldraskap
- Behovet av stöd och hjälp på kort och lång sikt
- Risken för ytterligare våld

När det gäller ett barn som utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående eller bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot en närstående ska socialtjänsten omgående inleda en utredning om barnets behov av stöd och hjälp. Socialtjänsten ska utreda bl. a.:

- Barnets behov av stöd och hjälp akut, inklusive vård eller boende i ett annat hem än det egna
- Våldets karaktär och omfattning
- Våldets påverkan på barnet och dess relation till föräldrarna
- Barnets egen uppfattning om våldet
- Vardera föräldrarnas uppfattning om våldets konsekvenser för barnet
- Barnets behov av stöd och hjälp på både kort och lång sikt
- Risken för att bli utsatt för eller bevittna ytterligare våld

Socialtjänsten ansvarar även för rehabilitering av barn och familj. Socialtjänsten har också ansvar för att, om barnet behöver det, erbjuda barnet insatser med utgångspunkt i barnets olika behov av skydd, råd och stöd liksom vård och behandling.

Region Jämtland Härjedalens personal har vid behov möjlighet att kontakta Centrum mot våld för rådfrågan avseende socialtjänstens ansvar och insatser för kvinnor, män, flickor och pojkar utsatta för våld i nära relation. Tänk på att vara anonym vid rådfrågan.

3 Samverkan med polis och rättsväsendet

Kvinnor, män, flickor och pojkar som blivit utsatta för våld i nära relation kan komma till akutmottagningen i polisbil, i ambulans eller på egen hand. Vid sexualbrott är polisen skyldig att ta med personen till en vårdinrättning.

Hälso- och sjukvårdspersonal inom Region Jämtland Härjedalen ska uppmuntra patienter som är utsatta/blivit utsatta för våld i nära relation att själva göra en polisanmälan. Vid misstanke om grova brott, det vill säga brott med straffpåföljd fängelse i ett år eller längre (ex misshandel, våldtäkt) tillåter sekretesslagstiftningen att personalen gör en polisanmälan. Rådfrågan bör alltid göras med polisen. Vid rådfrågan av polisen är det viktigt att patientens namn eller personnummer **inte** nämns då polisen då är tvingad att ta upp en anmälan. För polisen är det viktigt att anmälningar kommer in då det ger incitament för brottspreventivt arbete.

En eventuell polisanmälan från vårdpersonals sida ska alltid föranledas av rådfrågan med närmsta chef. Även Region Jämtland Härjedalens jurist och/eller chefsläkare kan rådfrågas. Det går också att informera patienten om att anmälan till polis kan göras senare om han eller hon är tveksam. Dokumentationen av skador är däremot viktig med tanke på en eventuell framtida rättsprocess.

Det är först när en anmälan har inkommit till polisen som polisen gör en bedömning om en förundersökning ska inledas eller inte. Därefter samverkar polisen och åklagaren i den fortsatta rättsprocessen. Om en förundersökning inleds kan det leda till att olika tvångsåtgärder används, ex ett gripande.

Polisen arbetar också med att göra riskanalyser vid våldsanvändning. Riskanalyser är ett redskap och en förutsättning för att på ett framgångsrikt sätt arbeta med våldsbrott och hot om våld vid till exempel brott i nära relation. Den initiala bedömningen utgör en första sällning där det i många fall kan vara tillräckligt att den polisanställda motiverar brottsoffret att utifrån de identifierade behoven söka hjälp, till exempel hos kommun eller stödorganisation.

Region Jämtland Härjedalen har ansvar för att läkarundersökningen av misshandlade kvinnor, män, flickor och pojkar liksom dem som blivit utsatta för sexuella övergrepp sker enligt gällande rutiner och att de är noggrant genomförda så att de kan utgöra grund för rättsintyg. Hälso- och sjukvården får, med patientens samtycke, förvara underkläder som patienten haft på sig vid en våldtäkt. Underkläderna kan behövas vid en senare eventuell rättegång. Underkläderna förvaras i Region Jämtland Härjedalens sekretessrum i upp till två år om patienten ej gjort en polisanmälan. Har en polisanmälan gjort ansvarar polisen för allt bevismaterial.

4 Kontaktuppgifter till samarbetsaktörer

Brottsofferjouren Jämtland

Brottsofferjouren är en ideell förening som har i uppgift att organisera och lämna kostnadsfritt stöd till brottsoffer. Föreningen har både stödpersoner och vittnesstöd som informerar, stöttar och hjälper brottsoffer, anhöriga och vittnen.

Kontoret är öppet vardagar mellan 09:00-16:00 och finns på Biblioteksgatan 5 i Östersund.

Telefonnummer: 063-51 24 00

Centrum mot våld i Jämtlands län

Centrum mot våld Jämtland är en verksamhet som riktar sig till kvinnor, män, flickor och pojkar som upplever/har upplevt våld. Både personer som har utsatts för våld och personer som använder eller har använt hot och våld mot någon närstående kan få hjälp. Verksamheten tillhandahåller råd, stöd och samtalskontakt. Trappansamtal erbjuds barn mellan 4-18 år som upplevt våld i nära relationer. De som arbetar på Centrum mot våld är socionomer.

Även Region Jämtland Härjedalens personal kan rådfråga Centrum mot vålds personal vid behov. Verksamheten har öppet vardagar och dagtid.

Gratisnummer för våldsutsatta: 0200-12 01 45 Dagtid och kostnadsfritt (numret syns inte på telefonräkningen)

Trappan: 063-14 32 00

Kvinnofridslinjen

Kvinnofridslinjen är en nationell stödtelefon för individer som blivit utsatta för hot och våld. Även närstående och vänner är välkomna att ringa. De som tar emot samtalet är sjuksköterskor eller socionomer som är vana att möta människor i kris eller i svåra livssituationer. Kvinnofridslinjen är öppen dygnet

runt och samtalet är gratis oavsett var personen bor i Sverige. Samtalet syns inte på telefonräkningen.

Telefonnummer: 020-50 50 50

Webbadress: www.kvinnofridslinjen.se

Nationell stödtelefon vid misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck

Om du behöver råd och konsultation i situationer där barn och vuxna är utsatta, eller som du misstänker riskerar att utsättas för hedersrelaterat förtryck, våld, barnåktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning kan du kontakta Nationella stödtelefonen som drivs av Länsstyrelsen Östergötland. Tänk på att avidentifiera ärendet när du ringer, uppge inte namn eller personnummer för den person ditt ärende gäller.

Telefonnummer: 010-223 57 60

Telefonen är bemannad helgfria vardagar, måndag till fredag, kl. 09:00-16:00

Kvinnojouren i Östersund

Kvinnojouren är en ideell organisation och religiöst och partipolitiskt obunden. Föreningen erbjuder bl a skyddat boende, råd, stöd, samtal och följer vid behov med till polis, socialtjänst och domstol. Kvinnojouren tar enbart emot kvinnor och barn och riktar sig till kvinnor som blivit utsatta för våld av sin manliga partner men även kvinnor som blivit utsatta för våld av sin kvinnliga partner.

Kvinnojouren har fasta telefontider, måndag-fredag kl 9-12, tisdag, torsdag och söndag även kl 18-20. Vid akuta situationer kan polis, sjukvårdsupplysningen och socialjouren nå Kvinnojouren.

Telefonnummer: 063-13 25 00

E-post: info@kvinnojour.nu

Webbplats: www.kvinnojour.nu

Polisen

Polisen finns som stöd vid rådfrågan för patienten men kan även rådgå landstingets personal vid behov avseende polisanmälningar. Polisen och rättsväsendet är i behov av att läkarundersökningen utförs korrekt på patient som blivit utsatt för fysiskt våld eller sexuella övergrepp. Läkarundersökningen utgör grund för rättsintyget. Tänk på att underkläder kan utgöra bevisunderlag.

AKUT: 112

Telefonnummer: 114 14

Brott i nära relation, utredare: 073 - 046 16 41

Social beredskap

Social beredskap gäller under vardagar mellan 17:00-08:00 samt helger. Dag före helgdag inträder social beredskap kl 15:00.

Social beredskap nås via:

Polisen: 114 14

SOS Alarm: 112

Socialtjänsten

Om kontakt med socialtjänsten önskas ring socialtjänsten i aktuell kommun och be att få bli kopplad till samordnaren mot våld i nära relation.

Berg: 0687-161 00

Bräcke: 0693-161 00

Härjedalen: 0680-161 40

Krokom: 0640-161 00

Ragunda: 0696-68 20 00

Strömsund: 0670-161 00

Åre: 0647-164 10

Östersund: 063-14 30 00

VOOV – veterinär omtanke om våldsutsatta

Det finns en risk att våldsutsatta som har husdjur stannar kvar i relationen i rädsla för att våldsutövaren ska skada djuren. Med anledning av det har VOOV – Veterinär omtanke om våldsutsatta startats. Det är en ideell förening som vill underlätta uppbrottet från våldsutövaren genom att erbjuda boende för våldsutsattas sällskapsdjur. VOOV finns etablerade i Östersund och dess centrala organisation går att nå vid behov genom Kvinnofridslinjen, Kvinnojouren, polisen eller socialtjänsten.

Vid frågor kring föreningen nås verksamheten främst under kontorstid.

E-postadress: voovostersund@gmail.com

VOOV centralt: kontakt@voov.nu

Webbadress: <http://voov.nu/>

5 Rutiner och riktlinjer vid samverkan

Att ställa frågan och hur hantera svaret:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/19022>

Barn som far illa eller riskerar att fara illa, vägledning från Socialstyrelsen:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/17992&topid=54609>

Riktlinjer för kroppsundersökningar och rättsintyg i Region Jämtland Härjedalen:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/18184>

Samverkansdokument mellan Region Jämtland Härjedalen och kommunerna i Jämtlands län avseende individuell planering mellan Region Jämtland Härjedalens hälso- och sjukvård och kommunernas socialtjänst:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/14593>

SOSFS 2014:4 Våld i nära relationer:

<https://rjh.centuri.se/RegNo/20036&topid=59684>